

С Т А Н О В И Щ Е

на проф. д-р Пламен Митев, преподавател в Исторически факултет

по процедурата за заемане на академичната длъжност „доцент” по професионално направление 2.2. История и археология (Нова и съвременна балканска история) за нуждите на Исторически факултет (ДВ, бр. 13 от 17.02.2015 г.)

Гл. ас. д-р Наум Кайчев е единственият кандидат в обявения от Софийския университет „Св. Климент Охридски” конкурс за „доцент” по професионално направление 2.2. История и археология (Нова и съвременна балканска история). Възпитаник на Исторически факултет, той е типичен представител на младото поколение университетски преподаватели, които с ерудицията и личните си качества не само внасят нова струя в историческото ни образование, но са и най-добрата гаранция за бъдещето на Факултета.

Наум Кайчев участва в конкурса с една монография, 18 студии и статии и 7 рецензии. Съставител е и на сборник с тематични изследвания, посветени на Григор Пърличев и братя Миладинови. Всички предложени изследвания са публикувани след като на автора е присъдена образователната и научна степен „доктор” (1998 г.) и тематично не са обвързани със защитения дисертационен труд („Македония в българското и сръбското обществено съзнание: образи и представи, градени от училище и армия (1878-1912)”).

Монографичният труд „Илирия от Варна до Вилах. Хърватското национално възраждане, сърбите и българите (до 1848 г.)” е в обем от 253 стр. В него, на основата на богат и разнообразен документален материал (вкл. от големите хърватски архивохранилища), гл. ас. д-р Наум Кайчев проследява зараждането и същността на илиризма като фактор за националното пробуждане и духовното развитие на хърватите, както и неговото разпространение и влияние до средата на XIX век върху сърбите и българите. Съвременната балканистика разполага със значителен масив от изследвания, посветени на процесите на формиране и утвърждаване на хърватската нация. Въпреки

това, Наум Кайчев е приел предизвикателството да потърси своята гледна точка към тази проблематика и убедено считам, че с труда си той предлага един по-различен и модерен прочит на вече известното, с което допринася за обогатяване на досегашните познания върху генезиса на нациите сред южните славяни. Специално внимание в това отношение заслужават защитените от автора тези за конкретните прояви и центрове на хърватския протонационализъм отпреди 1790 г., за отликите в развитието на отделните региони на Западните Балкани, за началото на хърватското Възраждане, за етапите на развитие на илирийската идеология, за основните компоненти на хърватския национален идеологически комплекс.

Любопитни и ценни за българската историопис са и редицата биографични щрихи за по-изявени обществени фигури и културни дейци като Винко Калафатич, Балтазар Кърчелич, Никола Шкърлец, Матия Релкович, Людевит Гай, граф Янко Драшкович и др., които д-р Н. Кайчев умело вгражда в големия си разказ за илиризма. Приносен характер имат и наблюденията за съществуващите прояви на отхвърляне и противопоставяне на илирийските идеи. Към безспорните достойнства на рецензирания труд трябва да се добави и изясняването на сръбските и българските аспекти на илирийското движение.

На голямата тема за възникването и разпространението на илиризма сред южните славяни са посветени и част от представените от Наум Кайчев в конкурса статии (№№ 1, 2, 3). В тях той детайлизира своите наблюдения върху същността на илирийския идеологически комплекс и изяснява неговия наднационален характер, откроява приносите на Балтазар Адам Кърчелич и Матия Антун Релкович, доказва християнската първооснова на формирация се през Ранното ново време образ на Европа. През годините след защитата на дисертационния си труд д-р Н. Кайчев продължава да разработва паралелно с проблемите на илиризма и други въпроси от новата балканска история. Показателни в това отношение са проучванията за отношението на представителите на хърватската интелигенция към творчеството на братя Миладинови (№4) или пък критичният анализ на постигнатото от българската, сръбската и гръцката историография при изучаването на балканските войни (№№ 7, 8). Стремжът на автора към модерно и неидеологизирано разработване на сложните и острастени междунационални отношения на Балканите през XIX и XX в. присъства и в

текстовете, посветени на съдбата на ВМРО и на македонизма в България след 1944 г. или пък на българо-сръбските и българо-югославските отношения през втората половина на XX в. (№№ 10-14). Новаторският подход на Наум Кайчев проличава и в най-новото му проучване за моделите на формиране на представите за обществено приемливите граници между детството и зрялата възраст по примера на Сърбия и България (№6). Сред депозираните за конкурса публикации ще открия и тези, в които се анализира интерпретирането на българската и балканската история в учебникарската книжнина (№№ 5, 15,16,17). Във всички споменати статии и студии д-р Н. Кайчев убедително демонстрира уменията си да търси и да намира недопрочетените все още страници от историята на балканските народи, да обобщава, да осмисля критично вече постигнатото от предходните поколения изследователи, аргументирано да отстоява своите лични позиции, да открива нови и нови възможности за обогатяване на познанията ни върху миналото на Европейския югоизток.

В периода 2003-2014 г. е изготвил 7 рецензии, отпечатани в авторитетни научни издания у нас и в чужбина, в които представя и критично анализира изследвания на родни и чужди българисти като Мирослав Йованович, Тереза Карпантър, Ян Рихлик, Георги Даскалов, Десислава Лилова.

През годините Наум Кайчев се утвърди като уважаван, високо квалифициран и способен преподавател. Широката обща култура, великолепната езикова подготовка (свободно владее 6 езика) и чувството за професионална отговорност отдавна са му спечелили признанието и на студентите и на факултетната колегия. Гл. ас. д-р Наум Кайчев чете основни и специализиращи лекционни курсове по нова и съвременна балканска история за част от бакалавърските специалности в ИФ и за магистърската програма „Европейски югоизток“. От 2011 г. води и курсове на английски език във ФКНФ. Бил е гост лектор в университетите в Загреб, Белград, Каен, Бордо III. Включва се активно и в научния живот на Факултета. Изцяло негово дело е подготовката на международната научна конференция през 2011 г., посветена на юбилейните годишнини, свързани с делото на братя Миладинови и на Григор Пърличев. Благодарение на усилията му Исторически факултет подписа първите си договори по програмите „Сократ“ и „Еразъм“ (с над 20 европейски университета), което даде добро начало за развитието на студентската и преподавателската ни мобилност. Любородна и

изключително полезна е и неговата дейност като член на Научния съвет на Македонския научен институт и на Управителния съвет на Българското сдружение на родовете от Македония. Все в тази посока заслужава да се отбележи и гражданската позиция, която Наум Кайчев открито отстоява в родните медии по злободневни и „горещи” теми от националната ни история.

Процедурните изисквания на Закона за развитието на академичния състав в Република България и Правилника за неговото приложение са спазени. Кандидатът отговаря и на всички предвидени допълнителни изисквания в Правилника на Софийския университет за заемане на съответната академична длъжност, което ми дава основание убедено да препоръчам на Уважаемото научно жури да присъди на гл. ас.д-р Наум Илиев Кайчев званието „доцент”.

проф. д-р Пламен Митев

София, 3. 06. 2015 г.